

Oleskelulupahakemusten käsittelyn viivästytminen

KANTELU

Kantelija on arvostellut oikeuskanslerille 19.1.2025 osoittamassaan kantelussa vanhempiensa oleskelulupahakemusten käsittelyn viipymistä Maahanmuuttovirastossa. Kantelun mukaan vanhemmat olivat hakeneet oleskelulupaa 21.3.2023. Kantelijan isä oli saanut oleskeluluvan 27.6.2024, mutta äidin oleskelulupahakemus oli vielä kantelun tekoajankohtana vireillä.

Kantelija on arvostellut lisäksi sitä, ettei Maahanmuuttovirasto ollut pyynnöstä huolimatta antanut äidin oleskelulupa-asiassa käsittelyaika-arvioita.

SELVITYS

Maahanmuuttovirasto on 18.6.2025 antanut siltä pyytämäni selvityksen, joka lähetetään kantelijalle tämän päätöksen ohessa.

RATKAISU

Sovellettavat oikeusohjeet

Perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheutonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi.

Ulkomaalaislain (301/2004) 84 §:n 1 momentin mukaan työnteon ja elinkeinon harjoittamisen perusteella tehtyyn hakemukseen on tehtävä päätös viimeistään kahden kuukauden kuluessa siitä, kun viranomainen on vastaanottanut asianmukaisesti täytetyn hakemuksen liitteineen. Käsittelyaika lasketaan siitä, kun hakija asioi henkilökohtaisesti viranomaisessa antaakseen lain 60 d §:n mukaiset biometriset tunnisteet sekä hakija ja työnantaja täyttävät lain 71 §:ssä säädettyt velvoitteet. Mainitun 84 §:n 3 momentin mukaan 1 momentissa säädettyä pidempi käsittelyaika on mahdollinen poikkeuksellisissa olosuhteissa, jotka liittyvät hakemuksen tutkinnan monimutkaisuuteen. Jos toimivaltainen viranomainen joutuu pyytämään tai hankkimaan asiassa lisäselvitystä, käsittelyajan kuluminen keskeytyy, kunnes tarvittavat selvitykset on saatu.

Ulkomaalaislain 69 a §:n mukaan perhesiteen perusteella tehtyä oleskelulupahakemusta koskeva päätös on annettava hakijalle tiedoksi viimeistään yhdeksän kuukauden kuluttua hakemuksen jättämisestä. Poikkeuksellisissa olosuhteissa päätös voidaan antaa tiedoksi myöhemmin.

Hallintolain (434/2003) 23 §:n mukaan asia on käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä. Viranomaisen on esitettävä asianosaiselle tämän pyynnöstä arvio päätöksen antamisajankohdasta sekä vastattava käsittelyn etenemistä koskeviin tiedusteluihin.

Hallintolain 23 §:n perustelujen ([HE 72/2002 vp](#), s. 75) mukaan käsittelyaika-arvion paikkansapitävyydeltä ei voida vaatia ehdotonta luotettavuutta. Asian monimutkaisuus ja käsittelyn aikana mahdollisesti tapahtuvat olosuhteiden muutokset saattavat hidastaa hakemuksen käsittelyä. On myös otettava huomioon, että käsittelyn viivästyminen saattaa johtua asianosaisen omasta menettelystä. Jos arviosta myöhemmin ilmenevien syiden vuoksi joudutaan joustamaan, asianosainen voisi pyytää viranomaiselta uuden arvion päätöksen antamisajankohdasta. Samalla asianosaiselle tulisi ilmoittaa syy käsittelyn viivästy miseen. Käsittelyaikaa ei kuitenkaan tulisi perusteettomasti arvioida oletettua pitemmäksi.

Selvitys

Maahanmuuttoviraston selvityksen mukaan kantelijan isä eli perheenkokoaja oli hakenut oleskelulupaa työnteon perusteella 21.3.2023 ja tunnistautunut 28.5.2023. Hakemus oli ohjautunut Maahanmuuttovirastossa tarkemmin tutkittavien hakemusten työjonoon perheenkokoajan kieli- taidottomuuden, korkean iän ja hakemushistorian perusteella.

Tarkemmin tutkittavien hakemusten työjono oli ollut ruuhkautunut, minkä seurauksena perheenkokoajan hakemus oli odottanut käsittelyn alkamista yli seitsemän kuukauden ajan. Hakemuksen käsittely oli alkanut 8.1.2024.

Asian selvittäminen oli vaatinut perheenkokoajan suullista kuulemistä edustustossa. Kuuleminen oli pidetty 20.2.2024.

Perheenkokoajalle oli tehty kansalaisuusaseman määrittämistä koskeva pyyntö 20.2.2024, koska perheenkokoajan kansalaisuus ei ollut ollut tiedossa. Kansalaisuusasema oli määritetty 27.6.2024. Perheenkokoajalle oli tehty samana päivänä myönteinen päätös työntekijän oleskelulupahakemukseen ajalle 27.6.2024–27.6.2025.

Maahanmuuttoviraston selvityksen mukaan kantelijan äiti eli hakija oli hakenut oleskelulupaa perhesiteen perusteella ja tunnistaunut 28.5.2023. Perheenkokoajan oleskelulupahakemus oli ohjautunut työntekijän oleskelulupaprosessiin ja hakijan hakemus perheprosessin esikarsintaan.

Perheprosessin esikarsinta oli 6.6.2023 siirtänyt hakemuksen työntekijöiden oleskelulupia käsittelevän prosessin työjonoon, jotta hakemukset käsiteltäisiin yhdessä. Hakijan hakemus ei ollut kuitenkaan tullut ratkaistuksi samaan aikaan perheenkokoajan hakemuksen kanssa, koska se ei ollut ohjautunut oikeaan työkoriin.

Hakijan hakemuksen käsittely oli alkanut 11.11.2024. Hakijalle oli tehty kansalaisuuden määrittämistä koskeva pyyntö, koska hakijan kansalaisuus ei ollut ollut tiedossa. Kansalaisuusasema oli määritetty 4.3.2025. Hakijalle on tehty myönteinen oleskelulupapäätös 26.3.2025.

Maahanmuuttovirasto on todennut, että työntekijän oleskelulupaprosessissa pyritään käsittelemään samaan aikaan hakevien perheenjäsenten oleskelulupahakemukset yhdessä työnteon perusteella hakevan asiakkaan kanssa. Pääsäännöstä on kuitenkin jouduttu poikkeamaan valitettavan usein, sillä prosessi on ollut ruuhkautunut ja työntekijöiden oleskelulupahakemuksiin kohdistuu tiukat lakisääteiset käsittelyajat. Jos perhesidehakemus on edellyttänyt tarkempaa selvittelyä tai erityisosaamista, on hakemus myös näissä tapauksissa siirretty perheprosessiin käsiteltäväksi ja työntekijän oleskelulupahakemus ratkaistu erikseen.

Maahanmuuttovirasto on kertonut käyttävänsä sisäisessä työnjaossaan oleskelulupahakemusten lajitteluun erilaisia työjonoja ja korirakennetta, joiden avulla hakemuksia lajitellaan oikeisiin prosesseihin käsiteltäväksi. Maahanmuuttovirasto on selvittänyt lokakuussa 2024 työntekijän oleskelulupaprosessin työjonoihin jääneitä käsittelemättömiä perhesidehakemuksia, jotka eivät ole siirtyneet oikeaan työkoriin, johon perheprosessilla olisi ollut näkyvyys, ja josta hakemukset olisivat ohjautuneet perheprosessin käsiteltäväksi. Tässä yhteydessä työntekijän oleskelulupaja perheprosessien välistä työnjakoa on selkeytetty. Perheprosessissa on tuolloin jaettu kaikki lakisääteisen käsittelyajan ylittäneet perhesidehakemukset suoraan käsittelijöille käsiteltäväksi. Työntekijän oleskelulupaprosessissa on myös järjestetty koulutusta perhesidehakemusten käsittelystä.

Maahanmuuttoviraston mukaan perheenkokoaja oli tiedustellut oleskelulupahakemuksensa tilannetta 15.4.2024. Maahanmuuttovirasto oli 24.4.2024 vastannut, ettei käsittelyaika-arviota ole mahdollista antaa, sillä kansalaisuusosaston määrittämistä koskevan asian käsittelyaika-arvio ei ollut tiedossa.

Maahanmuuttoviraston selvityksen mukaan perheenkokoaja oli 23.6.2024 pyytänyt kiirehti-
mään hakemuksensa käsittelyä. Maahanmuuttovirasto ei ollut vastannut kiirehtimispyyntöön.
Lupa- ja kansalaisuusosaston aiemman ohjeistuksen mukaisesti asiakkaiden kiirehtimispyyn-
töihin ei vastattu. Lupa- ja kansalaisuusosastolla oli arvioitu kiirehtimispyyntöihin vastaamista ja
1.12.2024 alkaen asiakkaiden kiirehtimispyyntöihin vastataan.

Perheenkokoajan työnantaja oli tiedustellut oleskelulupahakemuksen tilannetta 24.6.2024.
Maahanmuuttovirasto oli vastannut seuraavana päivänä, että hakemus oli vielä käsittelyssä ja
päätos tehdään niin pian kuin mahdollista. Perheenkokoaja oli tiedustellut puolisonsa hakemuk-
sen tilannetta ja pyytänyt käsittelyaika-arviota 3.7.2024. Maahanmuuttovirasto oli vastannut
11.7.2024, että hakemuksen käsittely alkaa kuukauden sisällä.

Perheenkokoaja oli tiedustellut hakemuksen tilannetta uudestaan 3.9.2024 ja pyytänyt uutta
käsittelyaika-arviota. Maahanmuuttovirasto oli vastannut 5.9.2024, että päätös tehdään arviolta
kahden kuukauden kuluessa. Perheenkokoaja oli pyytänyt tilannepäivitystä ja uutta aika-arviota
18.10.2024. Maahanmuuttovirasto oli vastannut 21.10.2024, että hakemusruuhkan vuoksi ha-
kemuksen käsittely on viivästynyt.

Yhteenvetona Maahanmuuttovirasto on todennut, että perheenkokoajan ja hänen puolisonsa
hakemusten käsittely on viivästynyt tarvittavien lisäselvitysten ja Maahanmuuttoviraston ruuh-
kautuneen työtilanteen vuoksi. Lisäksi perheenkokoajan puolison perhesideperusteisen oleske-
lulupahakemuksen käsittelyaikaan on vaikuttanut virheellinen työjono- ja koriohjautuminen.

Hakemuksen virheellistä koriohjautumista ei ollut huomattu tilannetiedustelujen yhteydessä.
Maahanmuuttovirasto oli vastannut käsittelyaika-arviota koskeviin pyyntöihin, mutta perheen-
kokoajan työperusteista hakemusta koskevissa vastauksissa ei ollut esitetty ajallista arviota
päätoksen antamisajankohdasta. Perheenkokoajan esittämään kiirehtimispyyntöön ei ollut vas-
tattu, mikä oli ollut lupa- ja kansalaisuusosaston tuolloisen linjan mukainen menettely.

Maahanmuuttovirasto on vielä todennut, että se on organisoitunut vuonna 2024 prosessioh-
jausmallin mukaisesti. Prosessiohjausmallilla pyritään tehostamaan ja sujuvoittamaan lupakä-
sittelyä ja varmistamaan riittävät resurssit hakemuskäsittelyn kehittämiseen, sekä kehittämään

prosesseja siten, että virheet vähenevät. Uudistuksen tavoitteena on myös käsittelyaikojen lyhentäminen. Maahanmuuttovirasto tekee aktiivisesti töitä työtilanteensa ruuhkautumisen purkamiseksi.

Maahanmuuttovirasto on pahoitellut kantelijan vanhempien oleskelulupahakemusten käsittelyn viivästymistä.

Arviointi

Työnteon perusteella haetun oleskeluluvan lakisääteinen enimmäiskäsittelyaika on kaksi kuukautta ja perhesideperusteisen oleskeluluvan yhdeksän kuukautta. Mainitut enimmäiskäsittelyajat on mahdollista ylittää poikkeuksellisissa olosuhteissa. Käsittelyaikojen asianmukaisuutta arvioidaan tapauskohtaisesti asian laadun ja siihen liittyvien yksilöllisten olosuhteiden perusteella. Huomiota kiinnitetään muun muassa asian laajuuteen, vaikeuteen ja käsittelyn edellyttämien toimenpiteiden määrään sekä siihen, onko asian käsittelyssä sellaisia vaiheita, joiden aikana se ei ole edennyt.

Maahanmuuttoviraston selvityksen perusteella kantelijan isän oleskelulupahakemus on otettu käsittelyyn seitsemän kuukauden päästä ja kantelijan äidin oleskelulupahakemus 18 kuukauden päästä hakijoiden tunnistautumisesta. Sitä ennen hakemukset olivat olleet käsittelyjonossa ilman aktiivisia selvitystoimia. Käsittelyyn ottamisen jälkeen asiat ovat edenneet ilman Maahanmuuttovirastosta johtuvia merkittäviä viiveitä.

Kysymyksessä olevien hakemusten käsittelyajat ylittävät merkittävästi ulkomaalaislaissa säädetyt kahden ja yhdeksän kuukauden enimmäiskäsittelyajat. Maahanmuuttovirasto ei ole esittänyt viivästymisille muuta syytä kuin Maahanmuuttoviraston ruuhkautuneen työtilanteen ja kantelijan äidin hakemuksen ohjautumisen väärään koriin. Viranomaisen ruuhkautunutta työtilannetta ei voida sellaisena ulkomaalaislaissa tarkoitettuna poikkeuksellisena olosuhteena, joka oikeuttaisi enimmäiskäsittelyajan ylittämiseen. Kantelijan isän ja äidin hakemusten käsittely on siten aiheettomasti viivästynyt ja ylittänyt lakisääteiset käsittelyajat huomattavasti.

Viranomaisen on vastattava käsittelyn etenemistä koskeviin tiedusteluihin. Maahanmuuttovirasto on vastannut tiedusteluihin asiassa ja antanut käsittelyaika-arvioita. Käsittelyaika-arviot ovat muuttuneet, koska ne on annettu aina sen hetkisen tilanteen mukaisesti, eikä niiden paikansapitävyyttä voida taata. Viimeisimpään tiedusteluun vastaamisessa Maahanmuuttovirasto ei ole kuitenkaan pyynnöstä huolimatta antanut uutta käsittelyaika-arvioita. Maahanmuuttovirasto on lisäksi itse ilmoittanut, ettei se ole vastannut kantelijan isän kiirehtimispyyntöön viraston sen hetkisen linjauksen mukaisesti, mutta kertonut myös viraston sittemmin muuttaneen linjaansa siten, että kiirehtimispyyntöihin vastataan.

Johtopäätökset ja toimenpiteet

Kantelijan isän ja äidin oleskelulupahakemusten käsittely Maahanmuuttovirastossa on edellä arvioimallani tavalla aiheettomasti viivästynyt ja asioiden käsittelyaika on ollut heidän kannaltaan kohtuuttoman pitkä. Maahanmuuttovirasto ei ollut pyynnöstä huolimatta antanut asiassa uutta käsittelyaika-arviota.

Kiinnitän Maahanmuuttoviraston huomiota asioiden lakisääteisten käsittelyaikojen ja viivytyksentöntä käsittelyä sekä käsittelyaika-arvion antamista koskevien säännösten noudattamiseen.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Apulaisoikeuskanslerin sijainen

Petri Martikainen

Esittelijäneuvos

Elina Nyholm